

kunne nu stemme derfor, om De synes, at De ville følge den ærede Minister paa den Vej, at det er rigtigt at offre vore Penge derpaa, men det vil jeg advare de Herrer om, at vedtage De nu dette Vædringsforslag og bygge vort Søforsvar paa Kanonbaade alene, maae De ogsaa erindre, at, naar engang Noget kommer paa, naar en Fjende overfalder os, vil hele Landet sfrige, som vi tidligere have hørt: Hvor er Flaaden? Det danske Folk vil sige: Lad den komme ud saa hurtig som mulig. Men saa have vi ingen Skibe, saa have vi ikke Andet end Kanonbaade, og de skulle sandelig ikke kunne gaae ud mod nogen Fjende, der kommer med en søgaaende Flaade.

Schønheyder: Jeg skal beffjæftige mig med det samme Vædringsforslag, som var Gjenstand for den ærede sidste Talers Behandling. Som jeg allerede har udtalt ved 1ste Behandling af Tillægsbevillingsloven, er det min Overbeviisning, at det foreliggende Spørgsmaal vil have en ganske overordentlig indgribende Virkning paa vort Søforsvars fremtidige Udvikling, og jeg kan ikke forsvare at lade dette Spørgsmaal finde sin Afgjorelse uden at give mit Bidrag til dets rette Beslysnung. Jeg troer, at til en klar Forstaaelse af det foreliggende Spørgsmaal vil det være rigtigt at kaste Blikket tilbage paa hele vort Pandservæsens Historie. Jeg skal bestræbe mig for at gjøre dette saa kort, at jeg tør haabe ikke at trætte de ærede Medlemmer. Krigsskibenes Bepandsring med Jern og den deraf opstaaende Kamp mellem Pandseret og Artilleriet har naturligviis i høi Grad forøget Skibenes Befostning, og Anskaffelsen af det nye Materiel har hvilet tungt paa de mindre Stater. Systemets Betydning for Angrebets og Forsvarets Styrke var imidlertid saa indlysende, at alle Stater, imaa som store, maaatte bestræbe sig for paa bedste Maade at følge med i Udviklingen. De Midler, der her have været bevilgede til Pandsersforsvaret, have ganske vist ikke været store, især naar man seer hen til, hvad der er anvendt i andre Retninger paa vort Forsvarsvæsen, men de have dog været saaledes — det maa man indrømme — at de anvendte paa en fornuf-

tig Maade have kunnet sikkre vor Flaade en tidssvarende og efter Landets Størrelse en passende Udvikling. Den bestandige Værling i Constructionsprinciperne i de Stater, af hvilke vi skulle lære, og hvis Forsøg vi skulle føre os til Nytte, har naturligviis gjort det aldeles umuligt for os at lægge en Plan for Udviklingen af vort Søværn. Det, man har kunnet gjøre, var at stræbe efter, at, hvad man byggede med Hensyn til Angrebs- og Forsvarsstyrken, det vil sige i Pandsrets Dykkelse, i Artilleriets Gjenembrydningsøevne og i Farten, kunde staae ved Siden af, hvad der paa samme Tid præstereedes andre Steder, idet man med Hensyn til, hvad Act man vilde bygge, lod sig lede af de Erfaringer, man gjorde hjemme eller ude. Vi kunne have været mere eller mindre heldige i vore Bestræbelser og en undertiden ilde anvendt Deconomi med de Midler, der vare til Disposition, og navnlig den overordentlige Hurtighed, hvormed Udviklingen har gaaet for sig, have gjort, at vi saa godt som stedsse have været noget tilbage med Hensyn til Skibenes militaire Styrke; men den Tanke har altid været fastholdt, og dens Rigtighed har aldrig været bestridt af Noget, at, hvad man end byggede, saa skulde man stræbe hen til tidssvarende og kraftige Skibe. I vor første Over for at være med med Hensyn til Pandsersskibe, anskaffedes i England de to Skonerter Absalon og Esbern Snare. Deres 2 1/2 Tommers Pandser var allerede uden Betydning, da Bygningen blev paabegyndt, og vi fik her allerede den første kostbare Lære om, at det er aldeles forkasteligt at gaae hen og kjøbe flette Varer, fordi man kan faae dem i stor Mængde; thi disse Skibe viste sig under sidste Krig at være aldeles uden Betydning som Krigsmateriel. Det næste Skridt var Anskaffelsen af Batteriet Nolf Krake i 1863, da Krigen stod for Døren. Pandseret var her naaet op til 4 1/2 Tomme, medens man havde holdt sig strengt til 10 Fods; Dybgaende, hvilket dengang var fuldkommen berettiget, da man alligevel kunde faae et Skib med en tilfredsstillende Styrke. Man havde i Constructionsprincipet nærmet sig den dengang saa berømte Monitor, navnlig med Hensyn til at anbringe Artilleriet i dreende Taarne; Batteriet led